
PROF. DR. MEHDİYEV: 'AKABI'NİN YAZARININ VARTAN PAŞA OLDUĞU NET DEĞİL'

01.02.2017

Timeturk 1 Şubat 17

Erciyes Üniversitesi Ermeni Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Gaffar Çakmaklı Mehdiyev, ilk Türk roman olarak kabul edilen 'Akabi'nin, yazarının Vartan Paşa olduğu bilgisinin net olmadığını söyledi.

Erciyes Üniversitesi Ermeni Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Gaffar Çakmaklı Mehdiyev, ilk Türk roman olarak kabul edilen 'Akabi'nin, yazarının Vartan Paşa olduğu bilgisinin net olmadığını söyledi.

1851 yılında, Ermenice harflerle Türkçe olarak yazılan ve ilk Türkçe roman olarak kabul edilen Akabi kitabı hakkında bilgi veren Prof. Dr. Gaffar Çakmaklı Mehdiyev, "Ondan önce roman niteliği taşıyan Türkçe eserler olmamıştır. Kitaplar vardır ama düzyazı biçiminde değildir, daha çok şiir ve destanları biçiminde yazılmıştır. O yüzden ilk Türk romanı olarak adlandırılabilir" dedi.

Kitapta Ermeni harflerinin kullanılmasından dolayı, bazı Türk edebiyatçılarının 'Akabi'yi ilk Türkçe roman olarak kabul etmediklerini belirten Prof. Dr. Gaffar Çakmaklı Mehdiyev, "Eser Ermeni alfabesi ile ama Türkçe yazılmıştır. Ermeni diline de tercüme edilmemiş, Latin alfabesine aktarılmıştır. 1991 yılında da kitap tekrar basıldığında, Türkiye'de basında bununla ilgili olarak, 'Türk edebiyatının örneği saymak olur mu olmaz mı?' şeklinde çeşitli tartışmalar olmuştur. Ama eser bence Türk edebiyatının hikyesidir. Ermeni yazar ve araştırmacılar da bunu Ermeni edebiyatına ait etmiyorlar" diye konuştu.

Kitabın yazarının Hovsep Vartan adında, o yıllarda Mecmua-i Havadis gazetesinin editörü tarafından yazıldığına dair bilgilerin net olmadığına dikkat çeken Prof. Dr. Gaffar Çakmaklı Mehdiyev, "Hovsep Vartan bir yayıncı ve gazete yazarıdır. Akabi hikyesinin yayınlandığı 1851 yılında onun ismi hikyede yoktur. Ama daha sonraki tarihlerde; 1991 yılında Andreas Tietze bu hikyeyi yeniden yayınladıktan sonra Hovsep Vartan'ın ismini yazar olarak göstermiştir. Tietze'ye bu ismi nereden aldığını. Sorduklarında da bir Ermeni araştırmacısının makalesinden söz konusu bilgiye ulaştığını belirtmiştir. Ama yine de o yazarın Vartan Paşa olarak da bilinen Hovsep Vartan olup olmadığı net değildir" ifadelerini kullandı.

İlk Türkçe roman 'Akabi' hakkında

1851 yılında yayımlanan romanda, Akabi ile Hagop arasında yaşanan aşk anlatılır. İki sevgili mezhep ayrılıklarından dolayı buluşamamıştır. Kitap, Ermeni alfabesi ile ama Türkçe yazılmıştır. Ermeni alfabesi ile yazıldığı için, ilk Türkçe roman olup olmadığı tartışılmıştır. Ancak kitap Ermeni edebiyatının bir parçası olarak da değerlendirmez. Tarih araştırmacısı Murat Belge, 'Step ve Bozkır'

kitabında Namık Kemal ve Şemsettin Sami'den yirmi yıl önce yazılan 'Akabi'nin ilk Türkçe roman olduğunu kalem almıştır. Murat Belge'nin de yazarını Hovsep Vartan olarak gösterdiği kitabın yazarının, Prof. Dr. Gaffar Çakmaklı Mehdiyev'e göre kim olduğu bilinmemektedir.

Kaynak/Source: